

Numerul 46.

Oradea-mare 14/27 novembre 1904.

Anul XL

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Maica Domnului și paingănul.

Un mit grec ne spune că în vechime trăia în orașul Colophon¹ un văpsitor foarte vestit. El se numia Idmon, și avea o fiică, care se chema Arachne.

Arachne era atât de iscusită în tot lucrul femeesc, precum: în țesut, impletit și cusut, încât i se duse vestea peste toată țara în lung și în lat.

Venind odinioară la dansa nimfele de pe muntele Tmolus și din riul Pactolus, se minunara mult de țesăturile ei cele prea iscusite.

Arachne, văzând aceasta, se sumeți așa de tare, încât se bizui a se apuca în rămășag cu Athena, zina artelor și a științelor, zicând că ea va țese mai frumos decât Athena.

Athena primi rămășagul și făcu un covor minunat, în care erau țesute cele patru elemente ale lumii, apoi firmamentul cu planetele, cu soarele și luna, oamenii, animalele, pasărilor și peștii. Toate acestea erau inchipuite în cele mai vii și mai frumoase colori. Apoi mai infățișă ea pe acel covor încă și multe fapte și minuni ale zeilor din timpurile vechi.

Arachne, la rândul ei, țesu cu sirguintă mare pe un covor foarte frumos icoana Europei șezând pe un leu și inotând peste Oceanul viforos.

Amândouă covoarele aceste fure supuse judecării zeilor, cari hotărâra cuncă covorul zinei Athene este cu mult mai frumos și mai iscusit decât covorul vestitei Arachne.

Fiind că perduse rămășagul, toți o riseră pe sumeața Arachne.

Arachne se scârbi din cauza aceasta așa de tare, încât își făcu seama.

Atunci zeii se îndurară de dansa și o prefăcură

¹ După unii inse Hypäpa în Lydia. Vezi: Mayers Conversations-Lexicon. I. Bd. Fünfte Auflage. Leipzig und Wien 1893, p. 771.

într'un Paingăn, care șeade și astăzi singuratic și supărat prin unghere și tot țese țesăturile cele mai subțiri și mai iscusite.¹

Acest mit, care a trecut mai pe urmă dela Greci la Romani², a dat în decursul timpului naștere legendelor cunoscute Românilor sub numirea de Maica Domnului și Păingănul.

Iată și legendele acestea :

1. — La Românii din Bucovina:

„Zice că Maica Domnului era foarte iscusită și vestită în privința torsului, a țesutului și a cusutului. De aceea, când avea ea ceva de tors, ori îi trebuia vre-o cămașă atât pentru dansa cât și pentru fiul seu, Domnul nostru Isus Christos, nici odată n'o da alteia de cusut, ci totdeauna și-o făcea ea singură.

„Într'o zi de vară, având foarte mult de tors și fiind în casă foarte cald, a eșit cu furca sub brâu afară, și acolo s'a pus sub umbra unui pom înalt și rămuros, anume ea să poată mai bine și mai ușor toarce.

„Un Paingăn inse, care din întâmplare se află pe pomul acela, văzând-o cum toarce și cât de repede i se învârte și sfârâe fusul sub caer, se coborâ la dansa și-i zise :

— „Tot am auzit că dta ești foarte iscusită în tors, și am cugetat că-i chiar așa. Acuma însă văd că m'am înșelat.

— „Și de ce, me rog ? — întreabă Maica Domnului plină de mirare.

— „De aceea că dta torci cu mult mai gros de cum am presupus eu ! — răspunse Paingănul.

¹ S. V. Isopescul, în Cartea de cetire pentru clasa a doua gimnazială de Ștefan Ștefuriac, t. II. Suceava, 1886, p. 65—66; — cf. Mayers Conversations Lexikon. I. Bd. Hildburghausen 1874, p. 800. — Idem de eadem: Fünfte Auflage, p. 771.

² Ovid, Metamorph., lib. VI. Arachne, 5—145; — Virg., Georg. IV, 246.

— „D'apoi cine poate să toarcă mai subțire decât mine? — întreabă iarăș Maica Domnului.

— „Ia și eu! — zise Paingănul.

— „Asta nu se poate!

— „Ba se poate! — zise iarăș Paingănul, plin de mândrie. — și dacă nu me crezi, hai și ne-om apuca în rămașag!

— „Despre mine! — adăugă Maica Domnului.

„Și apucându-se în rămașag: care va toarce firul cel mai subțire, se puseră amândoi pe tors. Și atât Maica Domnului, cât și Paingănul toarseră fire din ce în ce în ce tot mai subțiri.

„În urma urmelor inse tot firul tors de Paingănu a fost mai subțire decât cel tors de Maica Domnului.

„Văzând aceasta Maica Domnului s'a supărat pe dânsul, că a întrecut-o în tors și de aceea l-a blestemat, zicând că cine-l va vedea și-l va omori, aceluia i se vor iertă șapte păcate.

„Și de atunci oamenii, ori de câte ori și ori și unde văd vre-un Paingănu, îndată îl omoară cu dosul mânei, crezând și zicând că de ori ce paingănu omorit i se iartă șapte păcate.¹

Altă legendă tot din Bucovina:

„Zice că Maica Domnului, pe când se află pe pământ, nu știu cum și în ce fel s'a întâmplat, destul atâta că într-o zi s'a luat la ceartă c'un Paingănu.

„Paingănul, foarte obraznic, zise Maicii Domnului:

— „Dacă ești tu așa de vestită și de înțeleaptă, poți să-mi torci un fir de ață așa de subțire, ca mine?

„Maica Domnului, atinsă și supărată fiind de cuvintele cele nechibzuite ale Paingănului, îi răspunde:

— „Pot!... dar fiind că tu ai cutezat a me ispitii prin așa niște cuvinte, de aceea începând din ziua de astăzi înainte cine va ucide un Paingănu ca tine, aceluia să i se ierte ori-și-ce păcat!

„Și de atunci au început oamenii a ucide pe toți paingăni, cât îi văd, căci se crede că cine ucide un paingănu, aceluia i se iartă șapte păcate, fiind că Paingănul e dușmanul Maicii Domnului.²

A treia legendă, asemenea din Bucovina:

„Zice că Sântă-Măria avea datină de a face singură cămășile, ce le purtă Domnul nostru Isus Christos, inse ea nu le cosia nici odată, cum cos celelalte femei cămășile, ci totdeauna le țesea și le făcea numai dintr-o singură bucată. De aceea avea și datină de a-și toarce numai ea singură atât urzeala cât și bătătura ce-i trebuia spre facerea unei astifel de cămăși.

„Torcând ea iarăș odată niște tort pentru o cămașă de acestea și văzând-o un Paingănu cum toarce, se apropiă pe încetul de dânsa și-i zise:

— „Ce torci așa de delicat?... sau eugeți că numai dumneata poți să torci așa de frumos și de subțire și nime altul?

— „D'apoi cine altul poate să toarcă mai bine și mai subțire decât mine? — îl întreabă Maica Domnului.

— „Ia și eu pot să torc cu mult mai frumos

¹ Din Câmpulung, com. de I. Piticariu, stud. gim.

² Din Lisaura, sat în distr. Sucevii, dict. de Cătrina Socoliuc, și com. de D. Socoliuc, stud. gimnazial; — cf. și El. N. Voronca, op. cit. Partea IV și V. p. 1067. și 1068.

și mai subțire decât dta! — răspunde Paingănul îngâmfat.

— „Dacă-i așa treaba, cum spui, apoi ian apucă-te și torci să văd și eu cât de frumos și de subțire vei toarce! — zise Maica Domnului, atinsă de cuvintele Paingănului.

„Paingănul se pune și intru adevăr că toarce cu mult mai subțire decât Maica Domnului.

„Maica Domnului, văzând că tortul Paingănului e intru adevăr mai subțire decât al ei, se apucă și ea acuma și toarce mai subțire decât dânsul.

„Paingănul inse nu se lasă cu una cu două învins, ci se pune și toarce din nou, și de astă dată așa de subțire, că numai de abia i se zăriau firele ce le torsese, așa erau de subțirele. Și cum a sfârșit de tors, zise plin de mândrie:

— „Ei! spune-mi acuma: poate cineva să toarcă mai subțire decât mine?

„Maica Domnului, văzându-l că-i așa de sumet, îl blestemă zicând:

— „De acuma înainte să nu-ți mai afli hrana, până ce nu vei toarce!

„Și din ziua aceea, când l-a blestemat Maica Domnului și până în ziua de astăzi, Paingănul numai atunci își află hrana trebuincioasă, când toarce și face rețele în cari se prinde câte o muscă, căreia îi suge apoi sângele.¹

A patra și ultima legendă, așisderea din Bucovina sună așa:

„Zice că Domnul nostru Isus Christos avea datină de a intra mai adese-ori prin sinagoge jidovești și a predică cuvântul lui Dumnezeu.

„Jidovilor inse nu le venia nici decum la socoteală învățătura lui. De aceea nu odată s'au sfătuit ei ca să-l prindă și să-l omoare.

„Într'un rând, intrând Isus Chr. iară într-o sinagogă și începând a învăță, ca totdeauna, Jidovii ce fac? ce direg? destul atâta că pun mâna pe dânsul și vreau numai decât să-l spânzure. Dar cine să le facă funia trebuincioasă spre scopul acesta? Unii spun: fă-o tu! alții: „ba fă-o tu!“ Și tot așa se îmbie unii pe alții, dar nici unul nu se prinde s'o facă.

„Un Paingănu inse, care se află într'un ungher al sinagei și auziea toate cum se ceartă jidovii între olaltă și nici unul nu vrea să facă funia ce le trebuie, hai că va face-o el!

„Jidovii, cum îl aud vorbind, își îndreaptă cu toți privirile spre dânsul și uită ca pământul de Domnul nostru Isus Christos.

„Isus Christos la rândul seu, îi lasă căutând cu gurile căscate la Paingănu și eșind din sinagogă se duce în treabă-și.

„Paingănul inse, care-l văzuse când a eșit și încotro a apucat, se ia după dânsul tot torcând:

„Tot atunci, auzind și Maica Domnului că jidovii l-au prins pe fiul seu Isus și vreau să-l spânzure, a început a umblă pe drumuri și a-l căută, doară-l află și-l scapă din mâinile jidovilor.

„Iată inse că umblând ea așa în sus și în jos, căutându-l pe Isus Chr., se întâlnește cu Paingănul, care s'a fost apucat că va face funia trebuincioasă jidovilor. Și cum îl întâlnește, îl întreabă:

— „N'ai văzut undeva pe fiul meu Isus Chr.?

¹ Din Suceava, dict. de Veronica Poslușnic.

— „Nu numai că l-am văzut, ci uită-te la mine că-i torc chiar și funia cu care au să-l spânzure jidovii, pentru că s'a apucat să invețe o nouă învățatură! — răspuse Paingănul.

— „Da mai subțire n'o poți toarce? il întreba Maica Domnului, văzându-l că toarce cam grosuț.

— „Ba eu pot toarce și mai subțire, dar cât pentru o funie cred că și așa e prea subțire!

„Maica Domnului, auzind răspunsul acesta al Paingănului, s'a supărat pe dânsul și l-a blestemat zicând:

Cât vei fi
Și-i trăi,
Să tot torci,
Să răstorci,

dar numai cel ce din prostie și din nebăgare de seamă se va incurcă în firele toarse de tine, să moară, altul nimeni!

„Și de atunci Paingănul toarce neconținut, dar numai o seamă de muște și alte vietăți mai mici se pot prinde în paingănișul său“.¹

2. — La Românii din Moldova:

„Zice că Maica Domnului s'a apucat odată la întrecere de tors cu fel de fel de vietăți din lumea asta, dar nici o vietate nu putea să o întreaacă. Și dacă ar fi întrecut-o, nici una nu îndrăsnia să zică că a isbutit s'o întreaacă în tors.

„Numai singur Paingănul a îndrăsnit a se lăuda că el toarce firul cel mai subțire și nu-i nimeni în stare în toată lumea ca să-l întreaacă.

„Atunci zise Maica Domnului:

— „Ian toarce, să te văd!

„Paingănul se apucă și toarce un fir, că numai de abia se putea zări de subțire ce eră.

„Maica Domnului toarce atunci alt fir mai subțire decât al Paingănului.

„Paingănul, la rândul său, făcù acuma altul și mai subțire decât al Maicii Domnului, și iarăș începù a se lăuda și a se mândri că nimeni nu e în stare să toarcă așa de subțire ca dânsul.

„Și tot așa se întrecură ei unul pe altul, până ce în urma urmelor Maica Domnului, inciu dată de atâta cutezare și obrănicie din partea Paingănului, îndemnă pe oameni să stirpească neamul paingănilor, zicând că cel ce va omori un paingăn, aceluia i se vor iertă șapte păcate.

„Și de atunci vine că oamenii omoară pe toți paingăni, câți îi văd, crezând și spunând că fiecăruia, care omoară un paingăn, i se iartă câte șapte păcate“.²

3. — La Românii din Țara-românească:

„Sedea odată Santa fecioară, Maica Domnului, la fereastră și torcea. Încă de dimineață sta nemiscată acolo și privia într'una cu drag la caerul din furcă și la fusul ce sfărăia.

„Alături în albiuță dormia micul Isus.

„Și torcea mult, mult, și uitându-se neconținut la firul de lână, i se painjeniau ochii. Atuncea se uită pe fereastră.

¹ Din Suceava.

² Din com. Broșteni, jud. Suceava, com. de dl S. Teodorescu-Chirilean; — cf. Asachi, Revistă științifică literară, an. III. Piatra 1884. Nota dela p. 1295; — apoi Archiva, organul societății științifice și literare din Iași, an. IV. Iași 1893, p. 494

„Pasările sburau vesele prin aer, trecând chiar pe lângă fereastra Maicii Domnului. Unele din ele se loviau în sborul lor de fereastră; iar rândunelele se puneau pe cercevele și priviau în lăuntru la Santa fecioară Maria, cum toarce.

„Iubirea lor eră nemărginită, de aceea au și fost binecuvântate de Maica Domnului și de atunci rândunica este privită ca pasăre sfântă și oamenii iau drept mare păcat pentru acela ce omoară o rândunică.

„Părându-i-se prea mare nădușala în casă, deschise fereastra. Un aer răcoros năvăli în năuntru.

„Între mulțimea de ființe viețuitoare: fluturi, albine, vrăbii, rândunele — ce se învărtiau pe lângă fereastră, eră și Paingănul.

„Pe furiș și cu mare greutate se urcă Paingănul până de-asupra ușorului ferestrei și privia la sfânta fecioară cum torcea. Părându-i-se oare cum că Maica Domnului toarce prea gros firul, nu-l mai putù răbdă inima și zise:

— „Mai subțire nu poți toarce?

„Maica Domnului se oprì din tors și-și aruncă privirile către Paianjen, care se ridicase mai sus, ca să fie văzut, și răspuse:

— „Ba da!

„Și toarse prea sfânta mai subțire ceva.

— „Mai subțire nu poți?

— „Ba pot!

„Și toarse Maica Domnului cât putù de subțire și părându-i-se că nu se poate toarce mai fin decât atâta, zise:

— „Mai subțire nu se poate toarce!

„Paianjenul îngâmfat răspuse:

— „Eu pot să torc și mai subțire!

— „Să te vedem!

„Toarse Paianjenul niște fira, că abia se puteau zări și se uită obraznic la prea sfânta, care eră mahnită în suflet.

„Vezi că eu am tors și mai subțire și dacă vrei pot să torc și să țes tot-odată.

„Maica Domnului, supărată peste măsură, îl blestemă, ca asta să-i fie ocupațiunea zilnică și din ea să se hrănească și cine-l va vedea să-l omoare.

„Și de atunci Paianjenul și toarce și țese, și toarce și țese într'una, întinzând pânza din care se hrănește; se ascunde prin colțuri, pe după sobă, prin crăpături și chiar prin pământ, de unde îl scot copiii cu o bucată de ceară, legată cu o ață și-l omoară; și ori-cine omoară un Paianjen, îi iartă Dumnezeu trei păcate.“¹

4. Maica Domnului din legendele reproduse în șirele de mai sus nu numai că substitue pe Athena, zina artelor și a științelor din mitul grec, ci ea este tot-odată și considerată, după credința Românilor din Bucovina, ca și Athena, de un fel de zeiță și mai cu seamă a urzitului și a țesutului.

Iată ce cred și spun Românii din Bucovina în privința aceasta:

„Lucrul pânzei e al Maicii Domnului, căci Maica Domnului le-a dat oamenilor pânza ca să aibă de crijmă.

„Asemenea și toată țesătura e a Maicii Domnului.

¹ Din Negoesti, publ. de Chirilă Răscanu în „Albina“, revistă enciclopedică populară, an. II. București 1899, p. 1336 — 1336.

„La furcă se lasă cânepă, că dacă nu se lasă, Maica Domnului e cu mâinile goale, dar așa i le acopere.

„Când urzești, să te apuci de grabă de legat jirăghiile, că Maica Domnului, până nu le legi, stă pe urzitoare în genunchi și-i tare greu.

„Când ești la jumătate cu urzitul, să torni apă pe urzitoare, de aceea, de nu torni, Maicii Domnului asemenea-i greu.

„Apa se toarnă pe tălpigi, pe spată și pe urzitoare, de aceea, pentru că fiindu-i Maicii Domnului sete, ea se bucură și bea apă.

„Când țese femeia, Maica Domnului stă în genunchi lângă dânsa și-i ajută, până ce gătește.

„In fine, cum scoți din casă stativele (războiul), să măsoari pânza, căci Maica Domnului stă în genunchi, până n'ai măsurat-o“.¹

Sim Fl. Marian.

Pentru un alt cuvânt.

Aveam prea mândră oaste (Ce Domn în frunte-i sta !)

Să dăm respuns poruncii rusești, halal de ea.

Remas-am tot de pază la Turnu-Măgurele.

Dar nu se gândiau Rușii, că vin și zile rele,

Ci grabnic au pornit-o, de mână cu urgia,

Fugiau turbați și lacomi, cum fuge vijelia —

Și numa 'n Plevna-au stat.

Dar nu făcuse Osman din Plevna loc de mas.

Au prins-o ei de veste, când nu le-a mai remas

Din inimele-aprinse de dorul biruinții,

Decât grămezi și pleavă din drojdia credinții.

Au tresărit de groaza rușinii și-a perzării,

Și-atuncia rugăminte primit-a Capul Terii —

Și 'n luptă am plecat.

Cu toții sub porunca cercatului nost Domn,

Luptam noi cu pământul, cu Turci, cu ploii, cu somn —

Și 'n locul, unde moartea e mai la ea acasă,

Acolo bat curcanii și mor, dar nu se lasă.

Se hărțuesc și Rușii, dar i-a lăsat norocul

Și nu dau înainte și nu-și mai află locul,

Și nu dau înapoi.

Dar de-am luat noi Plevna, purtați de Domnul nost,

A lor e biruința, noi par că nici n'am fost.

Și când să se dea Osman pe câmp Domnului oștii,

Resar de grabă Rușii, căci se luptau ai noștii,

Iau sabia de aur și-o duc de-a drept la Țarul.

Iar ce-a urmat: rănii și prinșii și amarul,

Remas-a tot pe noi.

A fost botez de sânge și sânge-a curs prin văi,

Luptatu-s-au ca nime voinicii noștri flăcăi.

Iar de-a fost lacom Rusul și vulpe blăstămată,

De ne-a luat pământul — avem în cer un Tată,

Și-avem putere 'n brațe și inimă în pepturi,

Ca să ajungem iară stăpâni și domni pe drepturi,

Pe șcumpul nost pământ.

¹ El. N. Voronca, op. cit. Partea IV și V, p. 1067.

De ne-au ciontit moșia, ascunde n'au putut

Dovada vitejiei, ce-atâta i-a durut,

Și n'au putut o lume întreagă să oprescă

De-a preamări pe dreptul virtutea românească.

De-am câștigat cu sânge pe veci neatarnare,

Mai știm vărsă noi sânge vr'odată la hotare

Pentru un alt cuvânt !

Dionisie Stoica.

Dela sate.

— Scrisoare către un prieten. —

În cele două luni de vară toată suflarea omenească Îface cum poate. Unul merge la nord ca să ia în plămâni recoarea florei de acolo, altul o ia spre sud să asude puțin, ca așa să scoată materiile străine, cari atâta năloagă fac omului, din cari atâtea boale inverzesc. Asta o fac cei mai cu dare de buzunar ori mai bine — de portmoneu. Cea mai mare parte înse face din necesitate — altcum. Merg să soarbă recoarea vreunei băi, chieluiesc pentru ca nădușala câtorva zile să o topească în deasa umbră a colinei din dosul băilor.

Eu, prietine, încă îmi iau remas bun dela cuibul meu. Merg și eu undeva; la nord nu plec, ca paltonul să-mi facă necaz pe drum, la sud încă n'am fost pân' acum, nu m'am putut decide să-mi iau calea, de teama că me voi topi. M'am mărginit la vizitarea sau mai bine zis la cutrierarea satelor ce cad dela noi pe cele patru regiuni; am parcurs jurul cât mi-a permis simpatia gazdelor. Multe mai poți culege în vasul suvenirii peste vară când iai satele de-arândul. Ca pe timpul goanelor am luat și eu vâile și dealurile la suite și trecute.

Cele două rânduri de case între cari se numeră și colibele, ce fac sătulețul nostru, sunt împrejmuite de niște răriști drăguțe, după cari geme de cărunț morosul nostru codru, din care au strins surcele și strănepotul lui moșu. Dacă aș fi eu năravul de atuncia, m'aș lua pe răriștea dela colțul casei noastre în sus pân' la Ciungi. De-acolo, după o repezare, aș tăia-o 'n jos printre șirile de goroni, cari anunță că se 'ncepe codrul secular. Străbătând printre mucegaiurile lui, aș da de lucruri vrednice de interes; dar acestea toate le-am văzut eu în primii mei ani. Când aveam cinci ani, cunoșteam marginea codrului, de-acolo aduceam pentru casă lemne, în vârful căroră mai totdeauna eu stam ca un mușinoi, sgulit ca o vrabie alungată din cuib me țineam de uscături, să nu me restorn. Prin crânguri alergam cu atâta siguranță, că azi când îmi dau seamă de mine, aflu ceva uimitor. Așa știeam care cuib în ce fel de lemn e clădit, câte oue conține.

Alteceva mi-a fost înse ținta, Mi-a venit dorul să fac niște drumuri să-mi văd „neamul meu“, de care atâtea lucruri spune istoria. Moșnegii din satul nostru chiar, îmi spuneau, când eram mic — ținându-me pe brațe — în decursul sfârmatului de cucuruz seri de-arândul, cum apucau Românii coasa și tăiau în vrășmași ca 'n ciuperci. În grădinile lui, în holdele lui, am plecat să-mi privesc neamul, care atâta persistență a moștenit. Voit-am să-mi văd „neamul meu“ în vatra lui; datinile, portul, graiul

Cursă de biciclete.

lui m'a făcut să-l cercetez. Am dorit să petrec câteva momente printre cei ce întorceau brazdele fânului decurând sosit, alungând cârdurile de pitpalace pe altă brazdătură. Nu m'am putut răbdă să nu merg să sorb graiul dulce vorbit de șăgalnicele și harnicele lucrătoare și de voioșii și voinicii muncitori, cari prin glume, ghicituri făceau nesimțite razele soarelui, făceau pe neobservate din brazde clăi, din zile de vară lungi, timp de câteva ore. Printre lucrătorii aceia nu știu cum, dar să me crezi, me simțiam mai bine ca ori unde. Cum nu, când vedeam cu câtă măiestrie și gust învârtiau furca, auziam par' că printre milioanele de săsăituri și țiuiri de greeri, greluși, și alte vietăți, cum svăcnește sângele cald în vânilor românești. O oareș-care greață me cuprindea față de tot ce-i la oraș, când scăldam ochii în mirosul produs de mii de floricele. Dar știi tu bine, că n'affli grădina fără vr'un fir de buruiană tupilat la streșina cutărei frunze.

În cutrierarea mea convenit-am cu oameni buni, îndrăzneți, vorbit-am cu nedisciplinați sufletește și trupește; opritu-m'am pe câteva minute cu cei ce scoteau apă din vr'un izvor, strins-am mână chiar și cu nuntași, unde s'a nimerit să dau de ei, la nuntă se adună doară fruntea satului. Aflat-am la „neamul meu“ lucruri frumoase, datini din timpurile patriarhale, dar în grădinile lor sufletești nu lipsiau nici urzicele și brusturii cu frunze ca aripile de vultur.

Vedeam teren bun, dar sădit de mâna vremii cu burueni. Întrebatu-m'am atunci, oare plivitorii de ce dorm, nu se gândesc că va veni o ploaie abundantă, după care buruenile cresc însuți și atunci va fi obositor plivitul. — Ce-am făcut, prietene? — Să odihnim puțin ș-apoi să-ți spun.

Pe văi se ridicase o ceață ca un vâl. În aburirea văilor ori-ce vorbă sună la urechi ca o voce dumnezească. În crâng se deslipiau ramurile uscate, câte-o păsăruică mai schimbă creanga, dar ea omul după trezire, nici ele nu ziceau nimic, ca să nu conturbe somnul celorlalte. Pe culmea țărnicurilor se îngâmfau niște firicele de viorele, scăldate 'n roua dimineții. Pe-acolo ducea calea spre Copăcel, un sat care doarme sub niște dumbrăvi. Cling... clang... tiling... talang... Se sculase crâșnicul... Avea ceva lucru la țarină și siliă cu slujba... Iată un șir de case văruițe, între ele și de acelea după cari furtunile și zilele au ras varul.

Iată-me în sat. Toți odihniau, după munca de-o săptămână. Nu dormiau ei, căci așa i-a dat lucrul să se trezească până 'n zori; dar când se gată omul la biserică are mult de lucru, nu poate vorbi. Câte-un surcel zăria că merge 'n vecini după ceva, altul venia c'o lingură de lemn cu unsoare 'n scobitură, semn că merge cineva dela ei la biserică, unde e păcat dacă mergi nepeptănat. — O țărancă gătată de serbătoare venia spre biserică. În cojocul cu cercuri din fire de mătăasă, printre cari scelipiau sute de mărgăle, — curgea o maramă în care ducea — de sigur — bani pentru sufletul reșoșilor ei; în mâna dreaptă prindea în cea mai frumoasă ștergare ce avea în casa ei, trei prescuri pentru sfta liturghie.

Ne apropiarăm: „Dzeu îți ierte, domnișorul“, fu salutul ei. „Ierte-ți și dtale. — Duci prescuri?“

— Duc, domnișorul meu, doară mi-a eși boala din niște porcuți ce-i am.

Văzându-me cu papucii stropiți de rouă, me întrebă de unde viu. Îi spusei că din satul vecin și că mi-a venit dorul să-i văd. „Dzeu să te alduiască și să-ți ajute, dnișorul meu“.

Înrăm în biserică. Sosește părintele, se 'ncepe slujba. Vin cu 'nctul credincioșii, aprind câte două lumini, le sărută după trei cruci și le dau să ardă pentru ușurarea sufletului. Trece irnosul, mai apoi priceasna și iată-ne la fine, părintele ne chiamă la anaforă, din care nu dă o bucățică numai, ei aproape un corn întreg. Depune odăjdiile părintele și ne luarăm cătră casa popii. Ici unul, colo doi, merg cu pasi rari să spună celor de-acasă ce frumoasă a fost căzania. Se leagă de noi la poarta curții bisericii curatorul prim, mai jos alții și iată-ne un grup impunător.

Vorbiam cu părintele despre lucruri de-ale bisericii și sătești. Popa când luă vorba, observam că vorbea mai greșit decât credincioșii lui. Îmi făcui la moment icoana despre plivitorii noștri. Aha! gândiam,ăștia nu plivesc buruenile poporului, ei le seamănă.

Me invită preotul la sine. I-am primit ofertul cu mulțumită. Întrând pe coridor, văd niște tablouri frumoase, frumoase, sub ele numele fetei preotului. În odaie făcui cunoștință cu familia. Soția, trei fete și un băiat cu o pușcă 'n mână. Să nu gândești că am mers la părintele să-i pețesc vre-o fată. Ci să admir desenurile, chipurile și vasele lucrate de mâna măiastră a fetei celei mai mici, despre care auzisem că-i „artistă“.

Nu-i vorbă, brodă frumos, și știea potrivii pe hârtie de minune colorile. Ea încă eră frumoasă, dar să nu eugeti că mi-a aprins căcăiele.

Dar știi, ce-am pățit? La ce nu m'as fi așteptat. Am fost silit să schimb vorbe cu ele numai în limbă străină. Văzându-le dragostea pentru aceea limbă și indiferentismul pentru limba în care face tata lor rugăciunile pentru prescurile, din cari toată familia gustă, am dat uitării că-s oaspe și le-am întreat cum pot ele, fete de popă românească, să vorbească altă limbă; răspunsul a fost scurt: „Așa ne-am dat. În școale așa am învățat.“

Pe o măsuță din colț sub o pânză frumos lucrată, își scotea capul un corn de prescură. M'am provocat și la el; le-am pus întrebarea, că nu se tem de prescura din colț, să petreacă vremea — sub asistența crucii ascunse în epitrahilul de pe dulap, — în graiu strein? — Se urcă sângele în fața fetelor, se 'mboldia cari de cari sa ieie postul de advocat. — Că părintele vorbea mai reu — din negligență — ca credincioșii, și-am spus, iar acum văzuși odrazlele lui câtă dragoste au pentru — cei românești. De unde să aibă? — Slab plivitor și ușuratic plivitoare am aflat. De ce nu tresare părintele sufletesc din zilele noastre, când aude că se schimonosește limba sa? De ce n'au ei dragostea celor din trecut, pentru tot ce-i bisericesc și național?

Se stringeau vrăbiile pe spinii de pe gard, ca să ieie parte la ultimul concert de peste zi, c'apoi să-și caute fiecare culcușul. Florile dubite de dogoreala zilei, obosite își inchideau pleoapele pân' dimineață, când sosese picurii de rouă să le deștepte.

Se 'nseră. Cu sufletul plin și cu hârtia suvenirii presărate cu melancolia desenurilor Valeriei, m'am despărțat din Copăcel.

Neplăcuta surprindere ce mi-au făcut surcelele preotului cu limba lor străină, respective cu dragostea pentru ea, am lăsat-o să fie purtată de văzduh, în speranța unei coregeri formale. Sosise luceafărul când ajunsei acasă.

Petru Popa.

F o e.

Voi v'ați pus un gând sălbatec . .

Asta e, căci altă nu-i.

*Omu-i slab, o știți voi bine,
Dar mai slab în sat ca mine,
Când ve văd cu poala 'n brâu
Pânza albă lând în riu,
De-ți găsi, eu me răpui.*

Și-a zănatec

*Și pustiu îmi faceți capul,
Rizând risul fără frâu.*

*Asta-o știți voi bine-bine,
Și știind-o vi-i păcat,
Că spălatul pânzei ține
Șapte valuri, șapte zile,
Că pe riu un ceas în sus
Alte ape bune nu-s*

La spălat, și c'ați aflat

Aici la mine

*Locul cel bun cu-ape bune,
Că lăutul aici l-ați pus.*

*Rizi tu Sandă? Ride Leană.
Ori nu veki, că te-a cotit?
Sandă fă! Ce stai plecată
Peste pânză? Las' surată,
Să am parte iar și azi
De gropile din obraz.
Acum poala-i potrivit.*

Să ții seama:

*Tu ești mică, poala-i lungă,
Și-apa-i mult mai mare azi...*

*Și la gât desfaci spăcelul.
Văd eu bine, că ți-e cald,
Și lași vântul să te-adie.
Parte-mi lași înse și mie:*

Uite sinul alb și plin

Și-uite soro mere 'n sin!

Stai plecată, griji, că-ți cad.

Și cercelul

*E cercel și-l poți tu pierde,
Dar acestea... Să m'alini?*

Alinatu-m'ați voi bine.

Uite plugul în ogor.

Nici o halce nu-i brădată,

Și-i cu valul vost de-odată

Incepută. Și nu știu,

De-ți spală voi mult la riu,

Voi găta pe mărțișor.

Că vezi-bine

Lucrul meu de-al vost se ține

Precum eu de voi me țin.

Virgil G.

Zile grele.

Răzimat de-un stâlp, moș Ștefan stă în tinda căsii. Privirea lui pierdută e lăsată pe frunzele veștejite ale arborilor, cu cari un vânt rece de toamnă se joacă, alungându-le când mai încet când mai tare din un loc în altul.

Câte odată apoi privirea lui se ridică la cer și se uită în pustiu, ca și când ar vrea să străbată stratul gras de nuori în cari cerul e îmbrăcat.

După o vreme, peloapele îi cad ostenite pe ochi și un suspin greu, un suspin înădușit îi ese din piept.

Stă câteva clipite așa, cu capul plecat în jos, stă nemișcat ca un zid, apoi privirea iar i se pierde în pustiu.

Vântul din ce în ce suflă mai tare și rece. Moș Ștefan își stringe pe lângă trup sumanul învechit și zdrențos. Inima-i bate cu putere, pare că vorește să-i spargă pieptul ce se ridică ca valurile furioase ale mării. Pe fața-i galbenă se întipărește apoi o roșată mare, tot sângele i se ridică în ea; în ochii-i băgați afund în cap lucesc niște raze slabe de foc.

Peste o elipită înse, roșata cea se perde, întocmai ca o schintea în văzduh, fața lui iar devine galbenă, mai galbenă ca adineori, ochii lui iar devin stinși și sarbezi, incunjuțați de umbra unor dureri coplesitoare, buzele-i vânetete tremură un timp, apoi rămân pe jumătate deschise.

Odată, în vremile apuse pentru totdeauna, moș Ștefan sta în tinda căsii și nu simțea durerile de cari acuma e frământat, ci inima lui eră scaldată într'o fericire mare. Atunci vorețul eră plin de viață, găine, găște și rațe; ziua întreagă îngănu în glasul lor cântece frumoase; un vițel gras ca un pepene sta la poartă și așteptă pe mamă-sa dela pășune; un mânz frumos se jucă prin voreț, alergă cei șase purcei cari fugiau în ruptul capului de frica mânzului, iar când acesta se ostăniă, purceii se culcau la soare, și moș Ștefan mergea la ei și-i gâdălă pe foale.

Cea mai mare fericire înse atunci o simțea moș Ștefan, când vedea pe Tudorică și Ioniță, cum lucrau de cu drag, cum erau de îndemnatice la tot lucrul. De multe ori din ochii lui moș Ștefan se strecurau lacrimi de fericire.

Nemiloasa moarte înse îi repuse pe Tudorică și Ioniță, și de atunci agonisala de pe lângă casă, incetul cu incetul a început a se perde, până ce nu a mai ramas nimic...

Moș Ștefan și baba Dochia sunt bătrâni, un lung șir de ani le apasă umerii, și nu mai pot lucra. Apoi durerea și mâhnirea ce au îndurat și îndură prin moartea lui Tudorică și Ioniță, pe cari îi iubiau mai pe sus decât lumina ochilor lor, i-au zăpăcit de nu mai știeau de capul lor...

Acum vorețul e trist și pustiu, nici un semn de viață nu e în el, și moș Ștefan, când își aduce aminte de vremurile apuse, stă să inebunească de durere.

A inserat.

Vântul suflă cu putere mare. Pe cer se zăresc vr'o două trei stele, a căror raze sunt palide și tremurătoare.

Șuerătura rece a vântului desmetește pe moș Ștefan din aiurările lui.

Își trece mâna slabă și osoasă peste frunte, ca

și când ar vrea să alunge gândurile grele ce-l frământă și chinue, apoi cu mersul gârbovit și sprijinit pe o cârje, pornește spre ușa dela odaie.

Face niște pași, apoi întinde mâna stângă ca să afle ușa, căci lumina ochilor îi slăbise mult. Întră în odaie și cu greutate se lasă pe gimănul cuptorului și stă acolo buimăcit.

În odaie e întunec. La o fereastră vântul a rupt hârtia din un geam, și frigul străbate în odaie.

Moș Ștefan se uită la fereastră, dar nu vede nimic. Niște fiori reci îi trec prin tot corpul. Voește să se scoale, puterile inse îi lipsesc.

De ieri seară nici el, nici baba Dochia nu au luat nici o imbucătură în gură. Ea, acum e dusă în sat, cu caerele ce le-a tors. Pe bănișorii ce capătă, o să cumpere puținea pită. Tot câștigul lor stă din tors. Baba Dochia întotdeauna se scoală după mezul nopții și toarce la întunec.

— Ștefane, unde ești? se aude un glas slab ca din mormânt.

Nici un răspuns.

Baba Dochia se uită în odaie și vede pe moș Ștefan.

Merge la el.

— Am adus pită, Ștefane... Trei zile o să ne ajungă...

Moș Ștefan își mișcă puțin capul. Se uită la baba Dochia, apoi iar îl lasă jos.

— Am adus pită, Ștefane, — zice de nou baba Dochia.

— Mi-e frig... mi-e frig... ceva me injunghie la spate, murmură moș Ștefan.

Baba Dochia taie o bucată de pită și o dă lui moș Ștefan.

— Alină-ți puțin foamea...

Moș Ștefan ia pita. Până nu o duce înse la gură, îi cade jos. Mânile îi tremură convulsiv. Tot așa îi tremură și capul.

— Mi-e frig, mi-e frig, murmură el de nou.

— Ai recit, ai friguri, zice baba Dochia, apoi cu greutate mare îi ajută să se pună în pat.

— Mi-e frig... Mai pune ceva pe mine.

Baba Dochia nu mai are nici o haină. Desbracă dolama de pe ea.

— Mi-e frig...

Numai gemetele dureroase și înăbușite ale lui moș Ștefan și șuerătura misterioasă a vântului conturbă liniștea de mormânt din odaie.

Baba Dochia stă scoasă din minți lângă pat.

Alex. Țințariu.

Cugetări.

Ai totdeauna lacrimi cât timp ai copii.

*

O vanitate dulce incredințază pe bătrâni că genul omenesc declină cu ei.

*

Aprețierile ziarelor care sunt ca și păreriile noastre, sunt ca complimentele prietenilor noștri: nu crezi în ele, dar îți fac plăcere.

*

E, pentru femei, o artă de a spune tot fără a spune tot.

Fata Nueului.

Baladă populară.

Lângă țara Tureului,
La căsile Nucului,
Jale-i Doamne, jale mare,
Că fata lor cea mai mare,
Tineră se mărită,
Reu bărbat își capătă,
Ce-o avut

Tot s-o beut,
Și din casă și moșie,
O ajuns la săracie,
Și din fată frumosică,
O ajuns babă sbărcită.
Nucoica din grai grăia:
„Fetișoară draga mea,
Datu-ti-am avere lată,
Și-ai remas biată săracă,
Ți-am dat vacă și juincă,
Și-ai remas biată calică“.

Fata ei din grai grăia:
„Datu-mi-ai mamă moșie,
Și-am remas în călicie,
M'ai dat roșie și grasă,
Și-am remas goluță oase,
Și m'ai dat albă ca spuma,
Și gândești că-mi bate bruma.
Maică, când m'ai dat din sat,
Trebe că m'ai blăstămat;
Când m'ai dat din satu meu,
Trebe c'ai blăstămat greu,
De-am ajuns așa de reu,
Și maică, când ai pornit,
Trebe c'ai afurisit,
Și de mine s'o lipit,
Cășă m'am îmbătrânit,
De gândești că m'am topit.

Maică, de m'ai blăstămat,
Ardă-ți carnea de pe cioante.
Și bogățiile toate,
Să remăie loc pustii,
Să știi cum e la străin,
Că reu m'ai instrăinat,
Când din sat m'ai depărtat“.

Maică-sa din grai grăia:
„Fată, fată, draga mea,
Prea reu nu me blăstămă,
Că io nu te-am blăstămat,
Când pe tin' te-am măritat,
Și nici n'am afurisit,
Când de tin' m'am despărțit,
Făr' am plâns și am jelit,
Că știut-am știut bine,
Că de te dau dingă mine,
Până-i Prut n'ai nici-un bine,
Că mâncarea la strein,
Nu-i mâncare, făr' venin“.

Fată-sa zicea:
„Maică, draga mea,
Ia-me lângă tine,
Dacă-mi vrei vreun bine,
Ia-me 'n satu teu,
Dacă nu-mi vrei reu,
Că de cât m'ai dat,
După-un blăstămat,
Mai bine eră,
De capu-mi suciai,
Și 'n șanț me țipai,
Că tu, maica mea,
Nu m'ai măritat,
Făr' m'ai ingropat,
În cuptor nears,
Să trag în năcaz.

Cul. de:

Theodor A. Bogdan
învățător în Bistrița.

Cronică teatrală dela București.

„Să nu zici vorbă mare.“ (Il ne faut jurer de rien) de Alfred de Musset.
„Caporalul Simon“ dramă în cinci acte de D'Ennery.

Rar și se întâmplă să vezi o piesă mai rece primită de public, de cum a fost piesa delicatului Alfred de Musset. După fiecare act cădea cortina într-o liniște mormântală. E adevărat că eră și foarte puțină lume, retăcită și asta cine știe prin ce întâmplare pe la teatru.

Eră și natural să fie așa. După ce atâția ani ai obicinuit publicul cu piese pline de surprinse de tot felul, încărcate de fel de fel de efecte, vii acum să-i dai o bucată dulceagă, fără nici o acțiune, lipsită de ori-ce moment mai pronunțat.

Îmbuibată de romanticism, cu dialoguri chilo-metriche (tot actul I e un dialog între unchiu și nepot), piesa asta pentru vremea noastră e mai potrivită de citit, decât de jucat. Frumusețea și valoarea ei constă în subtilitatea și rafinăria stilului, calității, cari pot să mulțumească pe-un francez, dar pe-un român mai greu. Pe semne, mult regretatul artist Gr. Manolescu și-a cunoscut lumea, când a abzis de-a jucă această piesă, de și o trecuse prin repetiții.

E vorba de-un nepot, un aventurier care colindase lumea, un estravagant ușuratic, care are un unchiu foarte bogat. Acesta îl amenință că dacă nu-l va ascultă, are să-l desmoștenească și are să-l lase pe drumuri. Îl sfătuește să se însoare și chiar îi spune de-o fată dintr'o familie aristocrată, care stă nu departe de ei. Tinerul, neavând încotro, se învoește, dar nu are intenții serioase, ci mai mult un dor de-ași mai însemnă în carnetul seu o aventură de dragoste.

Ajung la castel și tinerul pe nesimțite se înamorează serios de fata cu care voiă să se joace numai.

Cu toată strădania pusă de fieiertatul Banificiu Florescu în traducerea acestei piese, cu toată munca artiștilor noștrii, cari s'au achitat pe deplin de rolurile lor, bucata n'a putut să prindă. Lumea pe la actul din urmă se sculă și plecă nemulțumită. Reteta n'a trecut peste 300 fr.

„Caporalul Simon“ s'a jucat duminică pentru întâia-ora pe scena Teatrului Național.

E o melodramă plină de peripecii sguduitoare, o piesă pentru gloată. Autorul, unul dintre cei mai fecunzi dramatici francezi, în toate scrierile lui s'a coborît la marea mulțime și când i s'a imputat că pentru ca să placă acesteia, sacrifică și artă și gust și logică, el a răspuns: „Piese pe cari voi le găsiți rele, au o sută și o sută cincizeci de reprezentări și publicul le aplaudă“.

Spirit practic, israelit de origine, a știut să facă lucruri cari să-i aducă folos. S'a îmbogățit și-a ajuns să ocupe însemnate poziții la Paris.

Cea mai mare parte din piesele sale le-a lucrat în colaborație cu diferiți prieteni. A scris voudeviluri, drame, poezii, reviste. Cine nu cunoaște succesul cel mare, care l-au avut și-l au și azi „Doue orfeline“ și „Ocolul pământului“.

Înainte cu șase ani dela începerea piesei „Caporalul Simon“, generalul Roquebert e trimis în misiune la Stuttgart, unde face cunoștință cu tineră Mina de Ratzberg. Din prietenia lor se naște o fetiță, care în timpul războiului ce urmează, e lăsată în grija generalului, mama ei trebuind să se reîntoarcă la Munch și neputând să se prezinte în fața bătrânului ei tată cu un copil. Generalul încredințează copila caporalului Simon, căruia tocmai îi murise o fetiță de curând. Trimite apoi niște acte cari mai târziu vor lămurii originea acelei fetițe, notarului Germond, cu îndatorirea să nu le deschidă decât când se va prezentă el, generalul, sau o altă persoană care va pronunță numele Minei de Ratzberg.

Generalul înainte de moarte îi spune caporalului Simon numele notarului și al Minei.

Actul al doilea se petrece peste 15 ani în satul Saint Laurent.

Lucian, copilul caporalului e mare și Genevieva, copila generalului, pe care lumea o credea sora lui Lucian, trăește lângă el, amândoi în mizerie.

Un văr al generalului anume Frochard ajunge stăpân peste toată averea acestuia și umblă să pună mâna pe Genevieva, s'o ia de soție.

În timpul acesta, după atâția ani, sosește caporalul Simon, pe care toată lumea îl credea mort, tocmai în ziua când la biserică se făcea un parastas pentru el.

Cel dintiu cu care se întâlnește e Frochard, căruia i se destăinuște și-i spune că Genevieva e fata generalului. Acesta își vede situația în pericol, căci averea pe care o stăpânește va trece prin destăinuirile lui Simon în mâna Genevievei, fiicei generalului. Nu știe cum să facă să depărteze pe Simon.

Tocmai se comite un furt în casa lui Frochard de cătră fciorul unui locuitor cinstit din sat. Hoțul fuge. Tatăl ca să-și salveze cinstea, ia din banii lui și vine să-i înapoieze lui Frochard suma furată. Îl găsește înaintea bisericii.

Simon își lăsase bățul și traista afară și intrase în biserică.

Lui Frochard îi trăzni prin cap o idee drăcească. Îl indemnă pe tatăl hoțului să pună banii în traista caporalului, unde găsind niște acte de identitate, i le rupse.

Când eși lumea din biserică, Frochard îl acuză pe Simon de hoție. Acesta își pierdù graiul.

În actul al treilea și al patrulea, caporalul mut se trudește să esplice prin semne la toată lumea nevinovăția lui și origina Genevievei.

În actul al 5-lea tocmai când Genevieva voiă să subscrie contractul de căsătorie cu Frochard, care în urma uneltirilor sale o adusese până aici, Lucian fiul caporalului care iubiă nebun pe Genevieva și care știea că nu-i e soră, ia un pistol și vrea să se împuște. La auzirea tunetului, bătrânului îi revine graiul și totul se dă pe față.

Genul acesta melodramatic place foarte mult publicului nostru. Chinuirea unui om în decurs de

5 acte și în urmă triumful dreptății; cam aceasta e caracteristica melodramelor. Pe autor nu-l împoartă caracterul, ci situația și de-acel efectul.

Când se vede strimtorat, autorul îi dă piese câte-o întorsătură de remăi uimit. De-acel lipsa de logică. Nu e artă asta, nimic esențial... nimic.

Rolurile de melodramă sunt foarte grele de jucat. Trebuie să ai un anumit talent și C. I. Notarra are toate calitățile pentru interpretarea astor fel de roluri. — Din „Caporalul Simon“ a făcut o creație desevărsită.

Croniear.

Premiile Academiei Române.

— Informațiune particulară a „Familiei.“ —

București 7/20 nov. 1904.

Până la terminul fixat de 31 octombrie trecut, la concursul celor trei premii pentru cărți tipărite, ce sunt a se decerne în sesiunea generală din 1905 a Academiei Române, s'au prezentat 76 de lucrări.

Și anume:

1. La Marele premiu Năsturel-Herăscu de 12 000 lei.

Baiulescu (dr. George), Idroterapia medicală București 1904.

Birou (Iuliu), Carte de compunere pentru școlile primare, cursul I. Oravița 1902; cursul II. Lugoj 1902.

Birou (Iuliu), Liturghia Sftului Ioan gură-de-aur, opul I. Arad 1904.

Brătianu (General C. I.), Cadastrul României, ed. IV. București 1904.

Christescu (Ștefan), Energia universală, electricitatea și viața. București 1904.

Danielopolu (George), Explicațiunea Instituțiilor lui Justinian. Vol. I, Partea II. București 1900.

Demitrescu (G.), Discurs cu ocazia serbării cea de a 400 ani a morții lui Ștefan-cel-Mare. București 1904.

Florini (Alexandru), Povești populare. București 1904 (și la premiul Eliade-Rădulescu).

Lecca (Haralamb G.), Poezii (1895—1904.) București 1904.

Rădulescu-Codin, O seamă de cuvinte din Muscel. Câmpulung 1901.

Sava (Inginer Eduard), Economia industriei transporturilor și Evoluția agriculturii, industriei și comerțului în România 1859—1904. Vol. I Istoricul căilor ferate române și dezvoltarea progresivă a economiei generale a României sub influența industriei transporturilor. București 1904.

Sârbu (Dr. Ion), Istoria lui Mihai-Vodă Viteazul. I. Răsmirițele și politica lui din afară. București 1904.

Vermont (Jean A.), Iancu Jianu, poemă. Focșani 1904.

Vlahuță (A.), Poezii, 1880—1904. București 1904.

Zanne (Iuliu A.), Proverbele Românilor din România, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria și Macedonia, 9 volume. București 1895—1903.

2. La premiul Statului Eliade-Rădulescu de 5000 lei.

Bărbulescu (Ilie), Fonetica alfabetului cirilic în textele române din veacul XVI și XVII în legătură cu monumentele paleo-, sârbo-, bulgaro-, ruso- și româno-slave. București 1904.

Coatu (Grigore N.) Din viața țărănească. București 1904.

Dragomirescu (Iuliu), Solare. București 1904.

Florini (Alexandru), Povești populare. București 1904 (și la Marele Premiu Năsturel-Herăscu).

Ianculescu de Reus (Eugenia), Pentru o idee (Călătorie în Italia). București 1904.

Ianculescu de Reus (Eugenia), Spre deosebire, roman. București 1903.

Iorga (N.), Sate și mănăstiri din România. București 1903.

Lecca (Haralamb G.), I. N. R. I., poemă biblică. București 1904.

Nădejde (Sofia), Patimi, roman din viața românească. București 1904.

Rădulescu-Codin și Șt. St. Tușescu, Dăfi, snoave și povești. Craiova, f. an.

Rosetti (Radu D.), Din toate, poezii. București 1905.

Sadoveanu (M.), Povestiri. București 1904.

Silvan (Gh.), Valea Albă, 1467, roman. București 1904.

Viciu (Alesiu), Limba română poporană și dialectul sicilian. Blaj 1904.

Vulcan (Petru), Armăna (Românca). Constanța 1904.

3. La premiul Adamachi de 5000 lei (divizibil.)

Achimescu (I.), Din sferi senine. București 1904.

Angelescu (Dr. Nicolae I.) Acte și documente din trecutul farmaciei în Țările Românești. București 1904.

Apostolescu (N. I.), Studii. București 1904.

Arginteanu (Ion), Istoria Românilor macedo-români. București 1904.

Bogdan (N. A.), Orașul Iași, schițe istorice și administrative. Iași 1904.

Boian (Maior Octav), Din virtuțile ostășești. București 1905.

Brun (Jules) și N. Papahagi, Moșneagul dela munte, roman dela Pind. București 1904.

Caion, Triumful Crucii, povestiri creștine. București 1904.

Coculescu (N.), Tratat elementar de astronomie. București 1903.

Condiescu (Ion P.), Istoricul căilor ferate, 2 br. București 1904.

Condiescu (Ion P.), Energie, muncă și economie. București 1904.

Condiescu (Ion P.), Istoricul mașinilor cu aburi. București 1904.

Cordoneanu (Emilia), Școala Fröbeliană. București 1904.

Cosmovici (V.), Goana după gineri, comedie în 4 acte. București 1904.

Dauș (Ludovic), Blestemul, tragedie. București 1904.

Dragomirescu (Mihail), Critică dramatică. București 1904.

Cheorghiu (Const. D.) Revista geografică a României. Vol. I. Geografia județului Neamț. Piatra-N. 1904.

Gheorghiu (Const. D.), Ape minerale, locuri istorice, monastiri, stațiuni balneare și climaterice etc. din județul Neamț. Piatra-N. 1904.

Gribincea (Laurenția), Povestea lui Ștefan-cel-Mare scrisă pentru poporul român, ed. III. București 1904.

Gribincea (Laurenția), Din lume, nuvele și schițe. Iași 1904.

Ionescu (Căpitan M. D.), Dobrovia în pragul veacului al XX-lea. București 1904.

Lecca (Haralamb G.), Octava. București 1904.

Mănescu (Căpitan-Comandor C.), Dela Galați la Kief. Galați 1904.

Măndrescu (Simion C.), Influența culturai germane asupra noastră. I. Influența germană asupra limbei române. Iași 1904.

Năsturel (General P. V.), Viața Sfinților Varlaam și Ioasaf tradusă din limba elenă la anul 1648 de Udriște Năsturel de Fierăști al doilea Logofăt. București 1904.

Neamțu (Luisa I.) și Ion G. Neamțu, Metodul de educațiune a copiilor mici după sistemul lui Fröbel. București 1904.

Negulescu (Paul), Tratat de drept administrativ român. — Organizarea administrativă a României. București 1903—1904.

Păcățian (Teodor V.), Cartea de aur, 2 vol., ed. II. Sibiu 1904.

Păcățian (Teodor V.), Istoriografi vechi, istoriografi noi, studiu critic în chestia vechii metropoli ortodoxe române. Sibiu 1904.

Rădulescu-Codin, Monografia comunei Priboeni-Muscel. Câmpulung 1904.

Rădulescu-Copin, C. Popescu și Șt. St. Tuțescu, Teatru sătesc: Școala și oștirea, Jurămintele strimbe. Doctorul de plasă și Logofătul Călin. Câmpulung 1904.

Rusu Șirianu (Ioan), Românii din Statul Ungar. București 1904.

Sadoveanu (M.), Șoimii, roman. București 1904, 1904.

Scriban (Iuliu), Patru-zeci de predici populare. Ploești 1904.

Silvan (Gh.), Bătrânul Dan, poveste eroică. București 1904.

Speranția (Th. D.) Introducere în literatura populară, studiu comparativ. București 1904.

Stavri (Artur), Câteva clipe, poezii. București 1904.

Stefulescu (Alexandru), Gorjul istoric și pitoresc. Târgul-Jiului 1904.

Stefulescu (Alexandru), Mănăstirea Tismana, ed. II. București 1903.

Stempo (S. M.), Ultima lovitură, dramă în patru acte. București 1904.

Strajanu (M.), Bucolicele și Georgicele, traducere. București 1904.

Teodorescu-Kirileanu (S.), Amintiri ale poporului despre Ștefan-cel-Mare. București 1904.

Tomida (Grigore Gh.), Dreptul constituțional, studiu controversat. Ploești 1904.

Velichi (I. A.), Studiul naturei și școala. Galați 1903.

Vucol (Augustin), Din higiena moravurilor, conferință. Focșani 1903.

Comisiunea premiilor e compusă din următorii membri ai Academiei Române:

din secțiunea literară: Ioan Bian, Nic. Quintescu și Iosif Vulcan;

din secțiunea istorică: S. Fl. Marian, Gr. G. Tocilescu și A. D. Xenopol;

din secțiunea științifică: P. S. Aurelian, St. Hepites și P. Poni.

TEATRU.

Teatru român în Sebeșul-săsesc. Dl Zacharie Bârsan, bursierul Societății pentru fond de teatru român, care în lunile aceste face studii practice la Teatrul Național din București, va da mâine sâmbătă la 26 novembre st. n. o reprezentație teatrală în Sebeșul-săsesc, în sala cea mare a otelului „Leul de aur”. Se vor jucă piesele: „Jean-Marie” dramă franceză într’un act, cu dl Zacharie Bârsan, dsoara Marioara Muntean și „Bacalaureata” comedie într’un act localizată de N. Țincu, cu dl Zacharie Bârsan, dsoara Marioara Muntean și dl Ambrosiu Tatar. După teatru dans.

Reprezentăție teatrală în Nogiorid. Tinerimea din popor și inteligența română din comuna Nogiorid, din nemijlocita vecinătate cu Oradea-mare, ne fac prea plăcuta surprindere, aranjând duminică la 27 l. c. o petrecere populară însoțită de o reprezentație teatrală. Cu cât mai rare sunt în Bihor asemenea serbări în mijlocul poporului, cu atât bucuria noastră este mai mare când vedem că se pune la cale câte una. Asta probează că unde sunt conducători harnici, acolo și poporul se trezește. Venitul curat e destinat pentru înființarea unui fond al bibliotecii poporului și pentru alte scopuri culturale ale plugarilor români din Nogiorid. Petrecerea și reprezentația teatrală se vor ținea în sala școlii confessionale sub patronagiul și prezidiul de onoare al dlui George Crainic notar cercual, conducătorul corului e învățătorul Ioan Szilághi, iar președintele balului învățătorul Ioan Papp având pe lângă sine o gardă mare de aranțatori din clasa inteligentă și din popor. Se va jucă „Ruga dela Chisetu” comedie populară într’un act de Iosif Vulcan. Începutul seara la 8 ore. Ar fi fost foarte potrivit ca cu ocaziunea aceasta să-și fi ținut adunarea generală în Nogiorid și despărțământul oradan al Asociațiunii.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Teodor Iacoban, locotenent în regimentul 51 de infanterie și dsoara *Leontina Elena Păcurar*, fiica dnei Ermina dr. S. Pacurar, s’au cununat la 19 novembre n. în biserica gr. or. din suburbiul Josefîn în Sibiu. — Dl Ștefan Tășădan, profesor de limba română și de religiunea gr. cat. la gimnaziul r. cath. din Oradea-mare, s’a fidanțat la 17 nov. cu dsoara *Melania Szabo* în Oradea-mare. — Dl dr. *Aurel Oprea*, candidat de avocat în Orăștie și dsoara *Zoe Adamovici* din Babâlna s’au cununat în duminică trecută. — Dl dr. *Ioan Margita*, avocat în Geoagiu și dsoara *Aurelia Șerban* s’au cununat în sâmbăta trecută. — Dl *George Voștinariu* absolvent de teologie din dieceza Oră-

zii-mari, și dsoara *Silvia Pușcaș* s'au cununat la 17 novembre în Gurba comitatul Arad.

Episcopul Aradului sfințind biserică. Pr. SSa episcopul Aradului I. I. Pap în duminica trecută a sfințit biserica din Șimand. Cu asta ocaziune Pr. SSa a hirononit întru protosinod pe dl Roman R. Ciorogariu, directorul seminarului teologic-pedagogic din Arad. La fine a pronunțat un cuvânt pastoral foarte potrivit. Credincioșii au întâmpinat pe Pr. SSa cu stima și dragostea cea mai călduroasă.

Serată dansantă română în Oradea-mare. Tinerimea română din Oradea mare va aranjă la 26 l. c. serată dansantă în sala cea mare a otelului „Arbele verde”. Începutul la orele 8½ seara.

Corul Hilaria al tinerimei române oradane a fost la 20 l. c. în Karczag unde a cântat la sfințirea bisericii grecești. Detairi în nr. viitor.

† **Andrei Buntolu**, un frantaș al populațiunii române din Brașov, care încă anul trecut a testat împreună cu soția sa — de atunci moartă — aproape toată averea lor, peste 100.000 coroane, gimnaziului gr. or. românesc din Brașov, a încetat din viață acolo la 5/18 novembre în etate de 88 ani. În mormântarea-i s'a făcut în duminica trecută, asistând corpul didactic și elevii de la toate școalele românești, precum și lume multă. Prohodul a fost oficiat de protopresbiterul V. Voina, cu mai mulți preoți; iar părintele dr. Vasile Saftu a pronunțat cuvântul funebral. A cântat corul bisericii Sf. Nicolae sub conducerea dlui G. Dima.

În tipografia „Poporul Român”
din Budapesta

a apărut cel mai bun, cel mai bogat și cel mai
ieftin călindar românesc

CĂLINDARUL „POPORULUI ROMÂN”

pe 1905.

Acest călindar 210 pagini, format oc- 107 ilus-
se estinde pe tav; cu tratii foarte frumoase luate după cele 40 de
mai bune icoane; conține peste articole
eșite din peana celor mai buni scriitori tineri
români, articoli foarte interesanți instructivi
despre dări, procese, legea de întruniri și reuniuni,
tabele despre calcularea cametelor și statistice
pline de interes pentru ori cine, descrieri frumoase și
atrăgătoare și alte multe articole.

Prețul acestui călindar e numai 40 fil. plus 10
fileri spese de poștă. Cei ce comandă mai mult de 15
esemplare primesc 15% rabat, iar spesele de poștă
le suportă editura.

Recomandăm deci tuturor cetitorilor noștri să
cumpere acest călindar, care este unic în felul lui.
Comandele se fac cu rambursă sau trimițându-se
banii înainte la

Administrația „Poporul Român”

(1-3) Budapesta, VII., Amazon-u. 6-8.

Un călindar bun și folositor este cea mai frumoasă po-
doabă în casa ori căruia cărturar român. Un călindar bogat este
cel mai bun sfătuir al omului în decursul anului întreg. Un
astfel de călindar este „Călindarul Poporului Român” pe
1905 apărut în tipografia „Poporul Român” din Budapesta. Din-
tre multe articole pline de învățătură, amintim aici numai ar-
ticoli despre legea proceselor, a dărilor, a întrunirilor și reu-
niunilor, tabela pentru calcularea cametelor, după care ori
cine poate să-și socotească ori ce camete după ori ce impru-
t. Acest călindar care conține peste 40 de articole intere-
sante, peste 100 ilustrațiuni frumoase și se estinde pe 210 pa-
gini costă numai 40 fileri + 10 fil. spese de poștă. Dela 15
esemplare în sus se dau 15% rabat. Se poate procură dela
Tipografia „Poporul Român” în Budapesta VII strada Amazon
6-8.

Călindarul săptămânei.

Dum. 7 d. Înălț. † v. 7; Ev. inv. II; Ev. lit. Luca c. 16, v. 19

Ziua sapt.	Călindarul vechi	Călind nou
Duminică 14	† Ap. Filip	27 Virgil
Luni 15	M. Curia	28 Stefan
Martii 16	† Ev. Matei	29 Saturnin
Mercuri 17	* P. Gregoriu	30 Andrei
Joi 18	M. Platon	1 Dec. Natalia
Vineri 19	Pr. Abdia	2 Bibiana
Sâmbătă 20	P. Gregoriu	3 Francisc Xav.

Proprietar, redactor respunzător și editor
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDÁS NR. 14/296 b.)

O cumpănă de casă gratuit.

Din cauza imbulzei mari de mărfuri în magazinul

meu, furnizez cu prețuri fabuloase

de ieftine
mărfurile mele de argint
mexican și anume:

- 6 cuțite de masă
- 6 furcițe
- 6 lingure
- 12 lingure de cafea
- 6 cuțite de desert
- 6 furcițe „ ”
- 1 lingură de scos supă
- 1 „ ” „ ” iapte
- 2 elegante feșnice de salon

**46 bucăți la olaltă numai cu 6 florini
50 cruceri.**

Afară de aceste fiecare cumpărător primește ca dar
gratuit și cu garanță o cumpănă de casă de o putere de
12½ ch.

Argintul de mexico este un metal alb și din lăuntru.
pentru a cărei calitate primesc garanță pe 25 ani. Expeda-
rea se face sau trimițându-se banii înainte sau cu rambursă
postală din magazinul european.

Auffenberg József

Budapest VI, Huszár-utza 6/F sz.

Pentru 5 coroane

trimit 4½ chile (cam 50 de bucăți) de

SĂPUN DE TOALETĂ

din flori de trandafir, lilie, iorgovan, viorele, re-
zeda, iazmin și lacrimioare. După primirea bani-
lor sau cu rambursă postală, expediază

AUFFENBERG JÓZSEF

Budapest VI, Huszár-utza 6/F sz.